

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1XObdo/3/2023
Identifikačné číslo spisu:	6612215585
Dátum vydania rozhodnutia:	24.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Čanádyová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6612215585.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Čanádyovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Miroslavy Janečkovej, v spore žalobkyne POHOTOVOST', s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 6C/107/2012, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. januára 2016 č. k. 41Co/702/2015-135, takto

rozhodol:

- I. Návrh žalobkyne na prerušenie dovolacieho konania z a m i e t a.
- II. Dovolanie žalobkyne o d m i e t a.
- III. Žalovanej n e p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 20. novembra 2012 č. k. 6C/107/2012-13 uložil žalobkyni, aby v lehote 10 dní od doručenia daného rozhodnutia zaplatila súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti vo výške 66 eur podľa položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 27. januára 2016 č. k. 41Co/702/2015-135 v súlade s ust. § 219 ods. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že sám navrhovateľ si v odvolaní protirečí, keď tvrdí, že námietku zaujatosti proti sudcom okresného súdu nepodal, iba poukázal na dôvod, pre ktorý by mal okresný súd sám predložiť vec nadriadenému súdu na delegáciu nutnú podľa § 12 ods. 1 OSP, ale zároveň uvádza, že z judikatúry Ústavného súdu možno

vyvodiť, že tvrdenie účastníka, podľa ktorého v jeho veci nekoná zákonný sudca, treba považovať za námietku zaujatosti, a to z objektívneho pohľadu, pričom poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS. 331/2009.

3. Ďalej odvolací súd uviedol, že predpokladom postupu podľa § 12 ods. 1 OSP je, že jeho sudcovia sú vylúčení. O vylúčení sudcov rozhoduje podľa § 16 ods. 1 OSP nadriadený súd okresného súdu na základe námietky zaujatosti vznesenej účastníkom alebo na základe oznámenia sudcu o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený. Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodol o námietke zaujatosti na návrh žalobkyne. Žalobkyni preto vznikla povinnosť zaplatiť súdny poplatok podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej aj „zákon o súdnych poplatkoch“) za námietku zaujatosti ustanovenú v položke 17a Sadzobníka súdnych poplatkov, a to aj v tom prípade, že konanie o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom podľa § 4 ods. 1 písm. k) zákona o súdnych poplatkoch v znení účinnom do 30. septembra 2012 bolo od poplatku oslobodené. Vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od platenia súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch za nevzťahuje aj na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti podľa položky 17a Sadzobníka súdnych poplatkov, ale iba na súdny poplatok za návrh, za odvolanie, dovolanie, návrh na obnovu konania, výkon rozhodnutia a exekúciu (§ 4 ods. 1, 3 zákona o súdnych poplatkoch) a od povinnosti zaplatiť tento poplatok podľa položky 17a možno oslobodiť účastníka iba postupom podľa § 138 O. s. p. Odvolací súd poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 30. marca 2011, č. k. II. ÚS. 124/2011-13, ktorý nepovažoval takýto výklad ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a), § 4 ods. 1 písm. a) uskutočnený Krajským súdom v Žiline v uznesení z 31. augusta 2010, č. k. 8Co/249/2010-65 za ústavne nekonformný alebo nezodpovedajúci dikcii aplikovaných zákonných ustanovení. Okresný súd v uznesení, ktorým uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za námietku zaujatosti, aplikoval správny právny predpis aj ho správne vyložil. V uznesení bola správne označená položka Sadzobníka súdnych poplatkov, podľa ktorej sa súdny poplatok vyrubil, a bol vyrubený aj v správnej výške 66 eur, preto odvolací súd vyhodnotil, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné.

4. Uznesenie odvolacieho súdu napadla žalobkyňa dovoľaním z dôvodu, že: a) súdy rozhodovali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e/ OSP) - nepodala totiž námietku zaujatosti, ale návrh na postup podľa ustanovenia § 12 ods. 1 OSP, b) odvolací súd jej odňal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ OSP) tým, že jeho rozhodnutie je nielen „absolútne prekvapivé“, ale aj nepreskúmateľné, c) rozhodoval vylúčený sudca, resp. súd nebol správne obsadený (§ 237 písm. g/ OSP). Z týchto dôvodov žalobkyňa (ďalej aj „dovoľateľka“) žiadala uznesenie odvolacieho súdu v napadnutej časti, ako aj ním potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie zrušiť, a to bez náhrady. Zároveň navrhla odložiť vykonateľnosť uznesenia odvolacieho súdu. Súčasťou dovoľania žalobkyne bol tiež návrh na prerušenie dovolacieho konania.

5. Zo spisu vyplýva, že dovolanie žalobkyne bolo súdu prvej inštancie doručené dňa 7. marca 2016. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), ktorý v ustanovení § 473 zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany (§ 470 ods. 2 CSP). Konanie začaté do 30. júna 2016 na vecne, miestne, kauzálna a funkčne príslušnom súde podľa predpisov účinných do 30. júna 2016 dokončí súd, na ktorom sa konanie začalo (§ 470 ods. 4 CSP).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd funkčne príslušný na dokončenie predmetného dovolacieho konania (ďalej aj „dovoľací súd“), ktoré sa začalo do 30. júna 2016 (§ 470 ods. 4 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) a v mene ktorej koná zamestnanec s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa (§ 429 ods. 2

písm. b/ CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) najskôr skúmal, či je dôvodný návrh žalobkyne na prerušenie dovolacieho konania.

7. Dovolateľka svoj návrh na prerušenie konania odôvodnila tým, že je potrebné podať na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na začatie konania o súlade položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov (ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch) s Ústavou Slovenskej republiky. Argumentovala tým, že inštitút námietky zaujatosti predstavuje procesnú obranu proti sudcovi, u ktorého má účastník konania pochybnosti o jeho nezaujatosti, a ako taká sa nemá spoplatňovať, pretože predstavuje jediný prostriedok, ktorým sa účastník môže domôcť preskúmania prípadného dôvodu na vylúčenie sudcu. Poplatok za námietku zaujatosti má podľa nej povahu fakticky poplatku za vyjadrenie sa k otázke nestrannosti sudcu v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čo je neprípustný zásah do základného práva na spravodlivý proces vrátane práva na nestranný súd, garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

8. Obligatórne prerušenie konania na účely podania návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky o súlade právnych predpisov (čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) upravuje aj Civilný sporový poriadok, a to v ustanovení § 162 ods. 1 písm. b/, podľa ktorého súd konanie preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov; v tom prípade podá Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania. Podľa § 438 ods. 1 CSP je toto ustanovenie možné primerane aplikovať aj v dovolacom konaní.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) sa nestotožnil s argumentáciou žalobkyne, že vyrubenie poplatku za námietku zaujatosti jej bráni vyjadriť sa k otázke zaujatosti sudcu. Položka č. 17a bola do Sadzobníka súdnych poplatkov opätovne zavedená zákonom č. 621/2005 Z. 9z., pretože (ako vyplýva z dôvodovej správy k tejto novele zákona o súdnych poplatkoch) dochádzalo k zneužívaniu inštitútu námietky zaujatosti zo strany účastníkov, a tým k zbytočnému predlžovaniu konania. Podľa dôvodovej správy predmetný poplatok má mať povahu kaucie, ktorá sa poplatníkovi vráti, ak námietku podal dôvodne. Takéto obmedzenie je podľa dovolacieho súdu primerané a prispieva aj k zachovaniu iného ústavne zaručeného práva, a to práva na prerokovanie veci v primeranej lehote (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). Zaplatený poplatok za námietku zaujatosti sa naviac v prípade jej oprávnenosti podľa § 11 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch vráti. Ak poplatok v takomto prípade ešte nebol zaplatený, súd uznesenie o uložení povinnosti zaplatiť poplatok zruší. Otázkou vzťahu medzi právom na prístup k súdu a povinnosťou zaplatiť súdny poplatok sa zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v rozsudku zo dňa 19. júna 2001, č. sťažnosti 28249/95, vo veci Kreuz proti Poľsku uviedol, že nikdy nevyhlásil možnosť, že záujmy riadneho chodu justície môžu odôvodňovať zavedenie finančného obmedzenia na prístup jednotlivca k súdu a konštatoval, že požiadavku zaplatiť súdny poplatok v súdnom konaní nemožno pokladať za obmedzenie práva účastníka na prístup k súdu, ktoré je nezlučiteľné per se s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (odseky 59, 60).

10. Keďže dovolací súd nepovažoval položku č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov za rozpornú s Ústavou Slovenskej republiky a jej článkom 46 ods. 1, návrh žalobkyne na prerušenie dovolacieho konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP ako nedôvodný zamietol.

11. V ďalšom dovolací súd skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je prípustné napadnúť týmto opravným prostriedkom. Vzhľadom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované, dovolací súd prípustnosť dovolania žalobkyne posudzoval v zmysle ustanovení § 236 a nasl. OSP, teda procesnej úpravy platnej a účinnej v čase, keď žalobkyňa toto dovolanie podala a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

12. V danom prípade ide o dovolanie podané v obdobnej veci, aká už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania tej istej dovolateľky - viď konania vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 14 XCdo 19/2015, 14 XCdo 37/2015, 14 XCdo 39/2015, 14 XCdo 45/2015, 14 XCdo 49/2015. Dovolací súd sa s odôvodneniami

rozhodnutí, ktoré boli vydané v týchto konaniach v celom rozsahu stotožňuje, poukazuje na ne, a preto ďalšie dôvody už neuvádza (§ 452 ods. 1 CSP).

13. Keďže v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných väd tvrdených dovolateľkou (§ 237 písm. e/, f/, g/ OSP) a nevyšli najavo ani iné vady konania uvedené v ust. § 237 OSP, pričom prípustnosť dovolania nevyplýva ani z ust. § 239 OSP, dovolací súd podľa ust. § 447 písm. c) CSP odmietol dovolanie žalobkyne ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

14. Vzhľadom na to, že dovolací súd odmietol dovolanie žalobkyne ako (objektívne) neprípustné, je neopodstatnený tiež návrh žalobkyne na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie a dovolací súd nie je povinný o ňom rozhodnúť osobitným výrokom (k uvedenému porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/616/2015).

15. V konaní bola úspešnou stranou žalovaná, ktorej tak voči žalobkyni vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP). Keďže však podľa obsahu spisu žalovanej v tomto konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli, Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s článkom 17 základných princípov Civilného sporového poriadku, zakotvujúcim procesnú ekonomiu, žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (k uvedenému porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7Cdo/14/2018).

16. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.